

Středoškolská technika 2023

Setkání a prezentace prací středoškolských studentů na ČVUT

Postavení francouzštiny mezi evropskými jazyky

Helena Veronika Jarošová

Gymnázium Zikmunda Wintera Rakovník
Žižkovo náměstí 186, 269 01 Rakovník

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou SOČ vypracovala samostatně a použila jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Kolečovicích dne 13.3.2023 .....

Helena Veronika Jarošová

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce Mgr. Renatě Rédlové za všechny poskytnuté rady, zapůjčenou literaturu i její ochotu a vstřícnost, které pro mě měly zásadní význam. Mé díky patří rovněž pěti rodilým mluvčím, jež mi poskytly zvukové nahrávky nezbytné pro uskutečnění praktické části.

Anotace

Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část popisuje význam jazyka jako komunikačního prostředku a jeho funkce, vysvětluje základní jazykovědné pojmy, podrobně se věnuje fonetice a morfologii. Důraz je kladen na vývoj a význam francouzštiny. Práce se zaměřuje na vliv francouzštiny na jiné jazyky a na vliv dalších jazyků na francouzštinu, zkoumá její důležitost napříč různými oblastmi. Praktická část porovnává rozdíly mezi francouzskými akcenty v závislosti na regionu. Na základě zvukových nahrávek je porovnávána intonace, melodie, důraz nebo vázání slov. Cílem práce je komplexní porovnání francouzštiny s dalšími evropskými jazyky v rozličných oborech a sférách.

Klíčová slova

Francouzština; Jazyk; Historie; Vývoj; Jazykověda; Fonetika; Morfologie; Politika; Kultura

Annotation

This seminar work is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part describes the significance of the language as a means of communication and its functions, it also explains fundamental linguistic terminology, and deals in detail with phonetics and morphology. Emphasis is placed on the development and importance of French. The work focuses on the influence of French on other languages and the influence of other languages on French. It explores its importance across different fields. The practical part compares the differences between French accents depending on the region. Intonation, melody, accent or word binding are compared on the basis of audio recordings. The main aim of the work is a comprehensive comparison of French with other European languages in different domains and areas.

Keywords

French; Language; History; Development; Linguistics; Phonetics; Morphology; Politics; Culture

Obsah

1	Úvod	6
2	Jazyk	7
2.1	Význam slova.....	7
2.2	Řeč a její funkce.....	7
2.3	Jazykové rodiny	8
3	Jazykovědné porovnání francouzštiny a dalších jazyků	10
3.1	Obecná charakteristika francouzštiny	10
3.1.1	Vázání	10
3.1.2	Přízvuk a melodie	11
3.2	Obecná charakteristika češtiny.....	11
3.3	Jazykovědné disciplíny	12
3.3.1	Fonetika a fonologie	12
3.3.2	Morfologie	14
3.3.3	Syntax	16
3.3.4	Sémantika	16
3.3.5	Pragmatika	16
4	Vývoj francouzštiny.....	18
4.1	Historický vývoj.....	18
4.2	Zeměpisný vývoj.....	19
4.2.1	Frankofonní oblasti	20
4.2.2	Dialekty.....	21
4.2.3	PRAKTICKÁ ČÁST: porovnání dialektů na konkrétních příkladech	21
4.2.4	Slang	23
5	Význam francouzštiny	27
5.1	Politika	27
5.2	Kultura	28
5.3	Věda	28
6	Závěr	30
7	Použitá literatura.....	31
8	Seznam obrázků a tabulek	33

1 ÚVOD

Tato práce se zabývá postavením francouzštiny mezi evropskými jazyky, potažmo postavením Francie jako státu ve světě, protože jazyk nemůže existovat mimo společnost a společnost se nemůže vyvíjet bez jazyka. Práce rozebírá pojem jazyk jako takový, vznik jazyka a jeho vývoj, podrobněji se zaměřuje na vznik francouzštiny a její vliv na ostatní jazyky. Soustředí se na význam francouzštiny dnes i v průběhu dějin, na její politický i kulturní význam a na kulturní a politický význam Francie jako státu jako takového.

V souvislosti politického významu francouzštiny se zaměřuje na mezinárodní vztahy Francie s dalšími státy i na její kolonizační minulost, padne zmínka i o politických vztazích Francie s Českou republikou. Politika napříč historickými obdobími ovlivňovala i kulturu a ke kulturní otázce se dostáváme i v části, kdy se zaměříme na obohacení francouzské slovní zásoby výrazy z jazyků menšin, ve Francii dlouhodobě žijících. Francouzština nebyla pouze ovlivňována ale i sama ovlivňovala, ať již politickou situací či kulturní.

Má práce vysvětluje teoretické pojmy v oblasti lingvistiky, které později aplikuje v jazykovědném porovnání francouzštiny a dalších jazyků. Do kontrastu dává zejména francouzštinu a češtinu, nechybí ani zmínka o angličtině a dalších světových jazycích. Text pojednává o zápisu a výslovnosti slov i o pravidlech a aspektech, na jejichž základech pravidla vznikala. Práce také jmenuje způsoby, jimiž francouzština vyjadřuje vztah mluvčího k adresátovi a rozdíly formální a neformální francouzštiny. V rámci tvoření slovní zásoby je v práci vysvětleno, jak vzniká slang a kterými směry se francouzština může dále rozvíjet.

Praktická část porovnává akcenty regionální francouzštiny na základě zvukových záznamů několika mluvčích a zkoumá, v jaké míře teorie odpovídá realitě a na čem všem akcenty závisí. Zvukové záznamy porovnáváme z hlediska vázání, přízvuku, důrazu i intonace hlasu. Součástí praktické části je mapa se zakreslenými místy, odkud jednotliví mluvčí pocházejí. K elektronické verzi budou přiloženy mp3 soubory.

Téma jsem si vybrala, protože mě jazyky obecně zajímaly odjakživa, stejně jako mě zajímají kulturní a politické otázky. S obdobným tématem mám již zkušenosti, v minulosti jsem se na nižší úrovni zabývala korejskou kulturou a korejským jazykem. Na gymnáziu jsem dostala příležitost věnovat se studiu francouzštiny, která mě zajímá i mimo rámec výuky ve škole, navíc mám osobní vazby na Belgie, která je jednou z mnoha frankofonních oblastí.

Cílem práce je posoudit význam francouzštiny na našem území i globálně, zjistit, jakým způsobem ovlivnila další jazyky a naopak jaké jazyky do jaké míry ovlivnily francouzštinu a jaký význam by jako světový jazyk mohla mít do budoucnosti.

2 JAZYK

2.1 Význam slova

Výraz jazyk se z hlediska češtiny zpravidla uvádí jako slovo mnohoznačné: jazyk jako svalnatý orgán v ústech, jazyk u boty, sněhové jazyky a pak hlavně jako soustava vyjadřovacích a sdělovacích prostředků. Setkat se můžeme i s přenesením výrazu: Vypláznout na někoho jazyk, šlapat si na jazyk nebo najít společný jazyk. V latině je výraz vyjádřen slovem lingua: původní slovo dingua se sblížilo se slovesem lingo – lízat. Podobně jako v češtině, i v latině se v přeneseném slova smyslu jednalo o mluvený jazyk, tedy řeč. Výraz langue pak představuje jazykový systém našeho mateřského jazyka, případně systém cizího jazyka, díky němuž získáváme schopnost rozumět mu a užívat jej. Člověk se přitom nenarodí s vrozenými schopnostmi svého jazyka, ale s obecnými dispozicemi pro přijetí jakéhokoli jazyka za svůj mateřský. Pravidla jazyků nejsou vzájemně izolována, nýbrž tvoří jeden ucelený systém. [11]

2.2 Řeč a její funkce

Pojem řeč je mnohem obsáhlejšího významu, než si v každodenním životě všímáme. Plný rozsah tohoto pojmu si zpravidla zcela neuvědomujeme – podobně jako okem nevidíme větší část ledovce, skrytou pod hladinou moře. Jen její malá část, kterou vnímáme sluchem, zrakem nebo hmatem, je nám bezprostředně blízká. Způsob, jakým slova a věty vytváříme, jak je zpracováváme a odkud bereme jejich smysl, patří ke komplexi jazyka, na kterou se při běžné mluvě nesoustředíme. Řeč je nenápadná i tím, že k ní lidé nepotřebují žádné zvláštní orgány, které by scházely živočichům nemluvicím. [7]

Jazyk ve smyslu řeč má mnoho úrovní. Tou nejpřístupnější je jazyk jako činnost. Na první místo se klade funkce dorozumívací, komunikace, sdělování a předávání informací mezi lidmi. Ovšem záznamy rozhovorů mezi lidmi překvapivě ukázaly, že faktické informace nejsou tou hlavní složkou řeči. Z toho nepřímo vyplývá, že valná většina našich projevů je diktována naší potřebou vyjadřovat naše názory, postoje, emoce, nálady, přání a naši osobnost. Proto se někteří jazykovedci domnívají, že hlavní funkcí jazyka není sdělování informací, ale mezilidský kontakt a společenské styky. [7]

Tímto se dostáváme k další funkci jazyka – společenské funkci. Ta umožňuje fungování a řízení společnosti v nejširším smyslu slova. Tato závislost je oboustranná: Jazyk nemůže existovat mimo společnost a společnost se nemůže vyvíjet bez jazyka. Stručně si též zmíníme, že složitost společnosti se promítá do složitosti jazyka. Každý byt' přesně vymezený jazyk se rozpadá do mnoho menších podob podle toho, který člen společnosti ji za jakých konkrétních okolností zrovna využívá. Způsob, jakým se vyjadřujeme, je více či méně ovlivněn naším věkem, pohlavím, vzděláním, profesí nebo zeměpisnou polohou. Proto můžeme zjednodušeně rozdělit různé tvary jazyka podle dvou os: nářečí z hlediska územního a dialekty z hlediska sociálního. [7]

Jazyk má dále funkci poznávací. Je nástrojem myšlení, jehož prostřednictvím zpracováváme vjemy z okolního světa a tak poznáváme nejen onen okolní svět. Spojitost mezi duševními a jazykovými činnostmi na jedné straně a jejich vztah k vnějšímu světu na straně druhé zajímá filozofy, jazykovědce a psychology již velmi dlouho. Dodnes se proto objevují rozličné názory, kdy někteří jazyk a myšlení ztotožňují a jiní zase ostře oddělují. Jazyk a mysl tvoří jednotu, navzájem neoddělitelnou, ale přesto rozdílnou. Myšlení má mnoho podob, přičemž se některé jeho části o jazyk přímo opírají. Jednotky myšlení a řeči se nekryjí, ani tak ale není přechod od myšlenky ke slovu tak přímočarý. Složitými převody totiž myšlenka přibližnou řečovou podobu teprve postupně získává, a tuto fázi nazýváme vnitřní řeč. V současnosti je prokázáno, že umístění duševních funkcí jazyka a myšlení v mozkových hemisférách vypovídá o vzájemném vztahu mezi nimi. [7]

Poslední funkcí, kterou zmíníme, je funkce uchovávací. Díky jazyku si společnost může předávat poznatky předchozích generací. Význam této schopnosti je obrovský a o to větší s vynálezem písma. Jen díky ní se mohlo rozvíjet nejen umění, ale i věda a technika. Je základem celého vývoje lidské společnosti. [7]

2.3 Jazykové rodiny

Francouzština, čeština, angličtina a drtivá většina všech jazyků, kterými se mluví v Evropě, patří k rozsáhlé rodině indoevropských jazyků. Tato jazyková rodina je nejrozšířenější jazykovou rodinou na světě, a to jak ze zeměpisného hlediska, tak i v počtu mluvčích. Odhaduje se, že jimi mluví až 3,1 miliardy lidí (z toho 1,6 miliard rodilých mluvčích), a to ve všech světadílech. Jak název napovídá, pojmenování vzniklo podle dvou oblastí, ve kterých jsou tyto jazyky známy už několik tisíc let, a to Evropy a Indie. Tyto jazyky se vyvinuly z prajazyka indoevropského, jejich společného základu. Indoevropská jazyková rodina má také nejlépe doloženou a objasněnou historii a současně je i nejlépe vědecky prozkoumána. [7]

Indoevropské jazyky dělíme do několika větví: jazyky indoíránské, baltské, slovanské, germánské, románské, keltské a tři samostatné jazyky: řečtina, arménština a albánština. Zmínit si dále můžeme jazyky vymřelé, a těmi jsou jazyky anatolské a tocharské. Z anatolských jazyků pocházejí nejstarší písemné záznamy indoevropského jazyka, vymřelý tocharský jazyk pak v mnoha variantách využívali tehdejší obyvatelé Tarimské pánve. Některé prameny také uvádějí samostatně jazyky italské, v současnosti řazeny mezi jazyky mrtvé, ze kterých se vyvinula skupina jazyků románských. [19]

Jazyky indoíránské se štěpí na dvě odnože: indickou a íránskou, přičemž mezi indické jazyky patří například hindština, bengálština a romština a mezi jazyky íránské pak kurdština, perština a afghánština. Keltské jazyky se objevují především v Irsku, jedná se o irštinu, skotštinu a velštinu. Baltské jazyky jsou skupinou rozšířenou v severní Evropě. Většina z nich vymřela, do současnosti se používají dva: litevština a lotyštinu. Albánština je samostatný jazyk postavený mimo jazykové

větve, který je rozšířený v Řecku, na Kypru, v Turecku a především v Albánii. Samostatným jazykem je též arménština, jazyk arménského národa, používaný i v Íránu, Iráku, Izraeli a v dalších zemích. Posledním takovým jazykem je řečtina, používaná též v Řecku, na Kypru a v Albánii. [19]

Pro nás jsou v tuto chvíli nejvýznamnější jazykové větve germánské, slovanské a románské. Mezi jazyky germánské patří němčina, islandština, norština, švédština, dánština, nizozemština a hlavně angličtina, která se stále víc a víc rozšiřuje do celého světa. Významnou skupinou jsou jazyky slovanské, dále dělitelné na západoslovanské, východoslovanské a jihoslovanské. Zástupcem jihoslovanských jazyků je například bulharština, makedonština, chorvatština a srbština, mezi východoslovanské řadíme ruštinu, běloruštinu a ukrajinštinu a ve spojitosti se západoslovanskými si můžeme zmínit slovenštinu, polštinu a nakonec češtinu. Poslední jazykovou větví jsou již zmíněné jazyky románské, vyvinuté z latiny. Mezi ně řadíme španělštinu, italštinu, rumunštinu, portugalsštinu a v neposlední řadě francouzštinu. [19]

3 JAZYKOVĚDNÉ POROVNÁNÍ FRANCOUZŠTINY A DALŠÍCH JAZYKŮ

3.1 Obecná charakteristika francouzštiny

Francouzský jazyk stejně jako český jazyk patří k indoevropským jazykům, jejichž základem byl tzv. prajazyk indoevropský. Francouzštinu dále řadíme do skupiny jazyků románských, které se vyvinuly z latiny – společného prajazyka románských jazyků. Francouzštinu konkrétně pak můžeme charakterizovat jako jazyk galorománský. [20]

Rozšířena je krom Francie i v Kanadě, Belgii, Švýcarsku, Monaku, Lucembursku, Andoře, Francouzské Polynésii, na Haiti a v mnoha afrických státech. S vývojem jazyka souvisí literatura, která je níže vyčleněna do samostatné kapitoly, stejně jako politika, kde má francouzština též významné postavení. Politický vliv země často určuje rozšíření jejího jazyka. [20]

Francouzština má 15 samohlásek, 3 polohlásky a 17 souhlásek. Příznačné jsou nosovky a zaokrouhlené samohlásky, přízvuk na poslední slabice a výrazné vázání řeči. Francouzský jazyk řadíme k jazykům izolačním, což znamená, že izolují své výrazové jednotky. Patří sem dále např. angličtina, rumunština a asijské jazyky. Morfologie těchto jazyků není tak bohatá jako u jazyků flektivních, kam patří i čeština. Flektivními jazyky myslíme ty, které mají propracovanou morfologii: tedy skloňují, časují, shodují mluvnické kategorie a pracují s předponami a příponami. Proto tuto flexi nahrazují předložkami či určitým umístěním slov ve větě. Skloňování je opisné, slovosled je pevný, bohaté je časování se svými osmi časy. [7]

Francouzský jazyk je z hlediska výslovnosti charakteristický velkým počtem samohlásek vyžadujících precizní výslovnost, převažujícími předními samohláskami, velkým počtem již zmíněných zaokrouhlených samohlásek, nosovými samohláskami, polosouhláskami a menším počtem souhlásek než v češtině. [20]

3.1.1 Vázání

Vázaná řeč je jedním z hlavních znaků francouzštiny, na rozdíl od češtiny, která je příznačná svým rázováním. Podle toho, kterou hláskou první slovo končí a následující slovo začíná, vznikají různé kombinace plynulosti slov. Rozdělit je můžeme na dva základní druhy: navazování a vázání. Navazování probíhá buď mezi samohláskami nebo mezi souhláskou a samohláskou. Zvláštním případem navazování je setkání koncové souhlásky *l / r* s následující samohláskou, kde je cílem vytvořit ve výslovnosti plynulou slabiku, například *quatre enfants*. Vázání pak spočívá v oživení koncové souhlásky, která je v jiných případech nemá. Při vázání se nejčastěji ožívují hlásky [z], [t] a [n]. Pravidla vázání jsou všeobecně složitá, rozdělit je můžeme na tři druhy: vázání povinné,

nepovinné a nepřípustné. V kontrastu s mnohými jinými jazyky platí nepsané pravidlo, že čím více mluvčí váže v případech, kde je vázání povoleno, tím spisovněji mluví. Vázání je nejčastěji spjato s případy, kdy se díky němu rozlišuje význam výroku, například v gramatickém čísle: *il arrive* nebo *ils arrivent*. [3]

3.1.2 Přízvuk a melodie

Přízvuk je nutné rozlišit od důrazu, poněvadž každý pojem představuje něco jiného. Důraz se dělí na logický a citový, kdy se důraz logický klade na první slabiku úseku a důraz citový určuje délku slabik – na rozdíl od přízvuku, který délku slabik neovlivňuje. Samotné slovo má ve francouzštině přízvuk na poslední vyslovené slabice, slova s více než dvěma slabikami pak mohou mít vedle přízvuku hlavního i přízvuk vedlejší. V souvislé řeči může slovo svůj přízvuk měnit nebo úplně ztrácet. [3]

Souvislá řeč je mluvní útvar tvořený dalšími menšími částmi: promluvou, výpovědí, větami, takty, slovy a slabikami. Výpovědi se rozumí celek, který je oddělen pauzou zvukovou i intonační, přičemž pauza umožňuje mluvčímu nádech uprostřed souvislé řeči. Výpověď je často označována i synonymem *soutaktí*, protože výpovědní úsek může zahrnovat jeden, ale i více mluvních taktů. Mluvní takty jsou pak rytmické útvary, které jsou složeny ze skupin slabik sdružených okolo hlavního přízvuku. Obsahuje tedy jednu slabiku přízvučnou a jednu nebo více slabik nepřízvučných. [3]

Francouzština je vlivem vázání a navazování méně frázovaná a méně rytmická než je například čeština. Přízvučné slabiky stojí ve francouzštině zpravidla na konci mluvního taktu. Rozdíl mezi přízvučnými a nepřízvučnými slabikami se projevuje nejen při tvoření taktů, ale i při výslovnosti krátkých a dlouhých hlásek. V kontrastu s češtinou délka samohlásek neslouží k rozlišování významu slov, není ani graficky nijak znázorněna, poněvadž francouzské akcenty určují otevřenost nebo zavřenost, nikoli délku. Délku samohlásek určuje zejména její postavení v mluvním taktu a okolní slabiky. [3]

Melodie, neboli intonace, označuje tónový průběh celé výpovědi. Melodie je důležitou složkou mluvené řeči, neboť plní významovou funkci, funkci sdělovací a hlavně slouží v rozlišování oznamovacích, žádacích (rozkazovacích a přacích), tázacích a zvolacích vět. Mimo to pak může vyjadřovat vztah mluvčího k sdělení a k adresátovi nebo výpovědi expresivní a neexpresivní. Základními intonačními útvary jsou: intonace stoupavá, intonace klesavá a intonace rovná, přičemž se všechny útvary mohou vzájemně kombinovat. [3]

3.2 Obecná charakteristika češtiny

Český jazyk řadíme do skupiny jazyků indoevropských, které se vyvinuly z indoevropského prajazyka, společného základu těchto jazyků. Indoevropské jazyky rozdělujeme do již zmíněných dvanácti podskupin – jednou z nich je skupina jazyků slovanských, kam řadíme právě češtinu.

Slovanské jazyky mají původ v prajazyku slovanském, který se dále dělí na tři skupiny: západní, jižní a východní. Čeština společně se slovenštinou spadají do skupiny západní – československé. Jak bylo zmíněno, čeština patří k flektivním jazykům stejně jako slovenština, polština, ruština a mnohé další jazyky. [20]

Čeština je rozšířená v Čechách, Na Moravě a ve Slezsku, kde jí mluví valná většina místního obyvatelstva, další dva miliony mluvčích tvoří osoby za hranicemi, ovlivněny vystěhovaleckými vlnami ve druhé polovině 19. a ve 20. století. Nářečí dělíme na česká, hanácká, slovácká, lašská a čechomoravská. Pro český jazyk je příznačná délka samohlásek, hláska ř a přízvuk na první slabice. Při vývoji vznikla živost podstatných jmen, zanikl duál, ve slovní zásobě převažují slova nově utvořená nad převzatými. [7]

3.3 Jazykovědné disciplíny

3.3.1 Fonetika a fonologie

Nejmenší jednotkou zvukové řeči je hláska, jejíž vyjádření se v psané podobě jazyka řídí pravopisnými pravidly. Při tvoření hlásek vychází z plic vzduchový proud do hlasových orgánů, v nichž se vytváří lidský hlas. Hláskami se zabývá věda fonetika. Foném je minimální zvuková jednotka odlišující význam slov. Jedná se o abstraktní jednotku, tudíž nenesení svůj vlastní význam. Foném navíc může být reprezentován více hláskami. Je prvkem systému, nikoli mluvení jakožto faktické činnosti. [9]

Fonémy se zabývá fonologie. Dále si můžeme vyčlenit i grafémy, což jsou grafické značky, využívané v psané podobě jazyka. Fonetika se přednostně zaměřuje na zkoumání zvukových prvků jazyka z hlediska jejich objektivních vlastností, pro fonologii jsou relevantní jen ty vlastnosti zvukových prvků, které mají v daném jazyce určitou komunikativní funkci. Fonetika zkoumá jazyk z hlediska artikulačního, akustického a funkčního. Fonologie sleduje zvukové jednotky, které jsou v daném jazyce významotvorné. Zjednodušeně, fonetika je disciplína popisná a fonologie na druhé straně je disciplína funkční. [9]

Fóny

Fóny, tedy již zmíněné hlásky, se dělí na vokály a konsonanty a to podle toho, jestli jsou založeny na tónu nebo šumu. Vokály jsou fóny slabikotvorné a usnadňují výslovnost konsonantů, zatímco konsonanty jsou nositeli významu. Dále se mezi nimi vyskytují přechody, tj. polovokály a sonanty, což jsou slabikotvorné konsonanty. Typickým příkladem sonantu je slabikotvorné r, které je ve francouzštině čípkové, v holandštině vibrační, v angličtině frikativní a ve švédštině retroflexní, pro českého mluvčího je ale složitější rozdíl rozeznat. Oproti těmto případům, kdy jsou všechny varianty pro jednotlivé jazyky víceméně neměnné, v češtině se setkáváme kupříkladu s n a η, které se může střídát nejen v jednom slově, ale i u jednoho mluvčího. [1]

Vokály lze primárně členit podle místa artikulace na přední, střední a zadní, dále podle kvantity na krátké a dlouhé a podle výšky na zavřené, polozavřené, polootevřené a otevřené. Podstatou striktury, neboli mechanické činnosti, při které vznikají otevřené hlásky, a apertury, při které naopak vznikají uzavřené hlásky, je větší či menší omezení průchodu vzduchu a tím i změna ve výslovnosti vokálu. Dalším výrazným rysem vokálů může být jejich nazálnost. Ta vzniká zapojením nosní dutiny a označit ji můžeme i jako nosovost. Nazály, nosovky, jsou naprosto běžným jevem nejen ve francouzštině, ale například i v polštině. Klasifikace konsonantů je složitější, na základě místa artikulace je můžeme členit do deseti skupin, úplná klasifikace je však ještě širší.[1]

Ortografie

Pravopis, tedy ortografie, je soubor pravidel o zaznamenávání jazykových projevů písmem. Prvním typem je fonetická ortografie, v níž písmena abecedy znázorňují výslovnost zvuku v daném slově. Fonologická ortografie přiřazuje každému písmenu jednu nejmenší část zvukové stránky řeči a naopak a historická fonologie odráží historickou výslovnost jazyka, ať už odpovídá či nikoli současné podobě jazyka. Ve francouzštině převážně historický pravopis obsahuje některé fonologické rysy, naopak česká fonologická ortografie obsahuje v menším zastoupení i prvky historické. K rozdílům mezi psaným a mluveným jazykovým projevem přispívá zejména úcta ke kulturnímu a literárnímu dědictví, zvyk, funkčnost dosavadního pravopisu a jistý konzervatismus. Francouzština má od češtiny tedy zcela odlišný grafický systém, poněvadž se od dob renesance v podstatě nezměnil, zatímco výslovnost procházela a stále prochází vývojem. To činí francouzský pravopis v porovnání s českým složitější. [7]

Fonetická transkripce

Pro vystižení francouzské zvukové podoby jazyka jednodušším a přesnějším záznamem používáme fonetickou transkripci. Fonetickou transkripcí rozumíme zvláštní systém znaků. Označujeme je hranatými závorkami, kdy jedné hlásce vždy odpovídá právě jeden znak, a byl vytvořen za účelem přesného zachycení zvukové podoby řeči, aby různá výslovnost téhož písmena v různých jazycích nezatemňovala skutečnou výslovnost. Fonetický přepis zároveň zaznamenává pouze ty hlásky, jež se skutečně vyslovují, a to bez ohledu, jaké mají vyjádření v pravopise. [7]

Fonetickou transkripci má jak každý jazyk vlastní, tak byla rovněž vytvořena mezinárodní fonetická transkripce, přičemž nejrozšířenější je transkripce Mezinárodní fonetické asociace. Pro hlásky, kterým neodpovídá jednoduchý znak latinské abecedy, byly vytvořeny znaky nové. Česká transkripce užívá zejména znaků české abecedy a diakritického principu, který je v českém jazyce velmi bohatý a zpravidla schopen hlásky graficky velmi věrně vyjádřit. [7]

3.3.2 Morfologie

Morfologie je nauka o způsobech tvoření slov, v širším slova smyslu zahrnuje obecně slovotvorbu. Zabývá se vnitřní stavbou slov, tedy vnitřní gramatikou, přičemž nejmenší jednotky nazýváme morfémy, to jest předpona, vpona, přípona a koncovka a kořen slova. Souhrnné označení pro přípony a koncovky je sufix. Ty spadají s předponou a vponou do společné kategorie nazývané afixy. [11]

Morfologický typ není dán jazyku jednou provždy, jazyky se v průběhu svého vývoje mění a může se stát, že se gramatická struktura daného jazyka změní natolik, že jazyk přejde z jednoho typu do jiného. Nejčastěji rozeznáváme pět typů typologické klasifikace: flektivní¹, aglutinační², introflektivní³, izolační⁴ a polysyntetické⁵. Francouzština nepatří vyhraněně k jednomu morfologickému typu, nejvíce se však blíží typu izolačnímu. Je to patrné například v redukci pádů a jejich náhradě prepozicemi. Gramatické kategorie jako pád nebo rod zde neexistují nebo se vyjadřují pomocí pomocných slov: členů, pronomin, pomocných sloves, stupňovacích adverbíí, prepozic. [23]

Rozsáhlá slovní i frazeologická zásoba se ve francouzštině postupně vytvářela a měnila podle vývoje a potřeb společnosti. Mnohá slova časem zanikla, nebo se uchovala, ale zastarala, zatímco nová slova přibývala a přibývají dodnes. Nová pojmenování ve francouzštině nejčastěji vznikají některým z těchto postupů: změnou významu slova již existujícího, rozšířením významu existujícího slova, vytvořením nového slova či sousloví, převzetím slova z menších oblastí nebo jiných vrstev jazyka či převzetím slova z jiného jazyka. Z hlediska původu slovní zásoby rozlišujeme: základní slova, přejatá slova a vytvořená slova. [3]

Nejrozšířenějším způsobem tvoření nových slov je odvozování, tedy derivace. Děje se tak buď pomocí přípon, sufixů, nebo předpon, prefixů, případně oběma způsoby souběžně, afixy. Přípony mohou na rozdíl od předpon ovlivnit slovní druh slova. Předponami ve francouzštině jsou původní

---

¹ Jazyk, který má propracovanou morfologii: tedy skloňuje, časuje, shoduje mluvnické kategorie a pracuje s předponami a příponami

² Jazyk používá pro vyjádření gramatických funkcí afixy, které se přidává ke kmeni

³ Jazyk, který vyjadřuje gramatické funkce pomocí ohýbání, skloňování a časování, přičemž dochází ke změnám přímo v kořeni slova

⁴ Jazyk, který nepoužívá skloňování či časování slov, a tak jejich forma zůstává stejná

⁵ Jazyk, který je podtypem aglutinačních jazyků: mívá shodu slovesa s více argumenty a morfologii, která mění slovní druhy

latinské nebo řecké předložky a příslovce, případně zkrácené tvary slov, které se samostatně v dnešní francouzštině již nevyskytují. Mnohé předpony mají dvojí formu: knižní a lidovou. [3]

Přejatá slova jsou slova z cizích jazyků, které do francouzštiny přišly zejména od doby Karla Velikého až po dnešek. Jazyky, ze kterých francouzština nová slova přejímala, pak mnohdy existovaly přímo na území Francie, jako třeba vlámsština, bretonština, baskičtina nebo savojsština. Jejich počet navíc vzrůstá hlavně v nedávné historii, a to díky rozvoji vědy, techniky a mezinárodních styků. Přejímání z cizích jazyků též nahrává fakt, že francouzština disponuje poměrně nízkým počtem prostředků k tvoření slov odvozováním. Za slova přejatá ovšem nepovažujeme výrazy, které vznikly francouzským odvozováním z kořenů slov cizího původu. [3]

Hlavním zdrojem výpůjček z cizích jazyků je latina, jakožto mateřský jazyk románských jazyků. V největším rozsahu čerpala francouzština z latiny v době svého vzniku a pak také v době renesance a humanismu, a to zejména pro označování abstraktních a odborných pojmů. Latina tak převyšuje všechny ostatní jazyky jako zdroj přejatých slov z cizích jazyků. [3]

V pořadí od nejhojnějších jsou pak další jazyky, které francouzštinu obohatily, a to: stará řečtina, italština, španělština, portugalština a arabština. Z italštiny byla převzata hlavně slova týkající se vojenství, architektury, hudby, zpěvu a společenského života, obdobně taková slova přinesla i španělština, a to z obdobných oborů, zejména vojenství, politiky a znovu společenského života. Portugalská slova se do francouzštiny dostala v koloniálních dobách za účelem komunikace v mezinárodních vztazích, přičemž v sobě portugalština nesla i slova z mimoevropských jazyků. Slova z arabštiny pronikala do francouzštiny přímo i prostřednictvím jiných jazyků. [3]

Slovotvorba v češtině se zabývá třemi oblastmi jazyka a těmi jsou: proces tvoření zcela nových slov, proces reprodukce slov, která již v jazyce existují, a výsledky slovotvorných procesů. Základové slovo je termín pro slovo, z něhož vzniklo slovo nové. Tomu se pak obecně říká slovo odvozené. Zcela nová slova, neologismy, jsou v češtině vytvářena poměrně vzácně. Ani přejímání z cizích jazyků není v češtině příliš časté, i tak ale najdeme případy, kde čeština převzala cizí slova, včetně slov původem z francouzštiny. [22]

Krom přímého přejímání slov z francouzštiny do češtiny se setkáváme s přejetím slova, které po přijetí změnil význam. Kupříkladu příslušník národa „Román“ má ve francouzštině pojmenování *Latin*, naopak české slovo „latinka“ zní ve francouzštině *écriture romaine*. Dále české hovorové slovo „notes“ pochází sice z francouzštiny, zde má ale jiný význam – čeština má na mysli sešit, ve francouzštině se tím myslí poznámky. Další původně francouzské významy nabyly v češtině jiného významu i díky prostřednictvím třetího jazyku, kupříkladu němčiny. Díky ní v češtině galanterie označuje obchůdek s módními doplňky, zatímco ve francouzštině onen pojem označuje galantnost. Slovem *perón* čeština chápe nástupiště, ve francouzštině ale znamená „vnější schodiště“. [13]

3.3.3 Syntax

Syntaxí se rozumí soubor pravidel, na jehož základě vznikají v jazyce věty, či případně širší jednotky a jiné texty. Syntax spočívá předně v pravidlech a způsobech, skutečnou tvorbou větných celků patří do parole⁶. Vedle vět, které jsou základními konstrukčními jednotkami, můžeme celý text dále dělit na jednotlivé promluvy, které nemají konstrukční význam, nýbrž odpovídají místu, času a impulzu a závisí na jednom mluvčím. Promluvou tedy může být samotná věta, ale i monologický román. [1]

Ve francouzštině stojí v čele věty nejčastěji podmět, ostatní hlavní větné členy jsou přísudek, předmět, přívlastek, doplněk, a příslovečné určení, které stává zpravidla na konci věty. V oznamovacích větách tedy pořadí větných členů bývá většinou následující: podmět, zájmenné předměty, přísudek, předměty vyjádřené podstatnými jmény, doplněk a příslovečné určení. Podle obsahu a způsobu vyjádření se věty dělí na: oznamovací, tázací, zvolací a rozkazovací. Věty tázací se dále dají vydělit na dvě základní formy: otázky s pomocným členem *est-ce que* a otázky tvořené inverzí. V druhotném dělení pak druhy vět můžeme dělit podle jejich vzájemného vztahu na věty hlavní a věty vedlejší. Zápor se skládá ze dvou částí: *ne*, které stojí před slovesem, a *pas*, které stojí za ním a které může být případně jinými formami negace slovesa. [23]

3.3.4 Sémantika

Sémantikou chápeme nauku o významu nejen celých slov, ale i jednotlivých stavebních jednotek, z jakých slova vznikají, čímž jsou myšleny zejména morfémy, slova a věty. Konkrétněji se sémantika zabývá vztahem jednotek k celku, tedy morfémů a afixů ke slovu. Sémantika je často stavěna jako protiklad k syntaktice. Tato disciplína se mimo vztah jednotky k celku zabývá i vztahy mezi celky, kupříkladu vztahy mezi paralelně užívanými slovy. [11]

3.3.5 Pragmatika

Pragmatika je jazykovědní disciplína, která studuje rozhodnutí, jež musí mluvčí učinit, aby jeho sdělení nabylo požadované významu. V praxi se pragmatika soustředí do tří oblastí: spojitost mezi kontextem a situací vzhledem k uživateli, užití jazyka z hlediska znalosti a závislosti na vnějším světě a úpravy promluv v závislosti na vztahu mezi mluvčím a posluchačem. Jednoduše řečeno, předmětem zájmu pragmatiky je význam, relevantnost či zdvořilost projevu. Jako součást pragmatiky je možné chápat i různé jevy a prostředky, jako například funkci kontaktu, osobní zaujetí a modality. Na základě pragmatiky můžeme také u jednotlivých projevů určit význam, cíl i adresáta, komu bylo sdělení určeno, ale i s jakými informacemi, domněnkami a předpoklady mluvčí pracuje. Zpravidla tedy platí, že mluvčí svou promluvou říká víc, než skutečně pronesl. [1]

---

⁶ Aktuální realizace jazyka v grafické, zvukové či další podobě

Pro vyjádření zdvořilosti či společenského odstupu užívají jazyky různé gramatické systémy, jako je vykání, onikání a onkání. Tykání je mnohde považováno za důvěrné a v mnoha situacích a společenských vztazích nepřijatelné. V češtině je tykání vyhrazeno pro oslovování příbuzných, blízkých přátel a dětí (podle etikety do třinácti let). Během 2. poloviny 20. století se více rozšířilo i mezi spolupracovníky, mladými lidmi a v různých společenských organizacích. Formální vykání v oficiálních dokumentech, při jednání s cizími lidmi, váženými kolegy a k vyjádření úcty. Vykání se týká osobního zájmena, ale již nikoli zájmena zvratného. Francouzština rozlišuje mezi důvěrným tu (ty) a formálním vous (vy). Ve většině frankofonních oblastí platí podobná pravidla tykání a vykání jako v češtině. Výjimkou je Kanada, kde v běžném hovoru převládá tykání. Vykání je běžné v určitých společenských situacích. Pro širší porovnání, současná angličtina gramaticky nerozlišuje ty a vy, pro které má jeden společný výraz, zatímco španělština rozlišuje nejen formální a neformální zájmena pro jednu osobu, ale i pro více osob. [24]

4 VÝVOJ FRANCOUZŠTINY

4.1 Historický vývoj

Románské jazyky vznikaly a rozvíjely se především v západořímské říši, v níž byla úředním jazykem latina. Každá oblast byla přitom ovlivněna původními jazyky obsazených území a národů. Prvopočátky vývoje francouzštiny jako románského jazyka jsou spojovány s postupným pronikáním římského vojevůdce Julia Caesara do Galie, která byla obývaná keltskými Galy, Franky, Burgundy a Vizigóty. Vítězní Římané se ujali administrativy v zemi a úředním jazykem se stala latina, původní keltský jazyk Galů přežíval i nadále, a to převážně v mluvené podobě na venkově. Toto období je označováno jako období romanizace. Dobyť Galie Římany se odehrálo v 1. století př. n. l., romanizace ale trvala až do 5. století. Latina nabývá svého významu znovu za vlády krále Chlodvika vlivem přijatého křesťanství. [15]

Ještě v 8. století za vlády Karla Velikého není francouzština svébytným jazykem. Jazyk, kterým se v té době mluvilo, byl složen z mnoha nářečí a souhrnně je označován jako *la langue romaine*. Karel Veliký zakládal školy jak pro obyčejný lid, tak školy pro vzdělance. Vyučovalo se zde klasické latině, která byla považována za jediný jazyk vzdělanců a za jediný psaný jazyk na tomto území. Vedle latiny se ale už začíná používat nový románský jazyk, odlišný od latiny i od germánštiny. [15]

Literatura v době romanizace byla psána latinsky, nejstaršími francouzsky psanými záznamy jsou až glosáře z karolinské renesance, jimiž se rozumí poznámky na okraji cizojazyčných, zpravidla latinských, textů. Jmenovitě to jsou například Reichenauské glosy z 8. století nebo Casselské glosy, které vznikly o století později. První francouzsky psaný souvislý text, *Serments de Strasbourg* (štrasburské přísahy), pochází z roku 842. Jedná se o první písemnou památku francouzského jazyka, krátký diplomatický text, v němž se dva synové Karla Velikého zavazují ke spolupráci proti třetímu Karlovu synu. V 10. – 11. století vznikala hrdinská epická poezie. Základem spisovné francouzštiny se stalo severofrancouzské nářečí oblasti Ile-de-France, která se od 15. století začala významně podílet na politickém a kulturním sjednocení země. Spolu s jazykem se rozvíjí i literatura, která od středověku až do současnosti patří k předním světovým literaturám. V průběhu 9. a 10. století se hojně mluví franštinou, jazykem dobyvatelů romanizované Galie, ta má ale pouze ústí podobu a koncem 10. století zaniká. [14, 15]

Za nejstarší dochovanou památku literatury se považuje *La Cantilène de Sainte-Eulalie* (Vážná romance o svaté Eulálii) z konce 9. století, která popisuje mučednickou smrt panny, která byla v Barceloně odsouzena k trestu smrti za odmítání křesťanství. Mezi 11. a 13. stoletím má však větší kulturní význam okcitanština, která se stala jazykem poezie. Vliv francouzštiny stoupá od 15. století, kdy se Paříž stává centrem politického i kulturního dění. [15]

V 15. století se vedle poezie rozvíjí i próza, která původně nabývá pouze praktického, naučného významu, a až později významu uměleckého. Do prozaické formy jsou postupně převáděna všechna oblíbená díla středověké poezie, od *chansons de geste* až po dvorské romány. Předchozí století bylo ovlivněno stoletou válkou, která vyústila z hluboké rivality mezi dvěma předními evropskými mocnostmi, Francií a Anglií. Pro Francii to bylo období úpadku a důsledky války se dotkly i literatury. Poměrně brzy po válce nastalo období kulturní i duchovní obnovy, velikou roli v ní pak hrál vynález knihtisku. Roste počet vzdělavců a potažmo i univerzit, s důvěrou v lidský rozum později přichází i humanismus. [14, 15]

Významným francouzským autorem se v době renesance stává François Villon, podle kterého je pojmenován útvar zvaný villonská balada, byť byl na území Francie znám ještě před jeho životem. Francie pak plodí mnoho významných spisovatelů, básníků i prozaiků, kteří ovlivňují nejen svou, ale světovou literaturu až do dnešních dní. Ve Francii buď přímo vznikají nebo se zásadně rozvíjejí další umělecké směry, například klasicismus, romantismus nebo realismus, významným uměleckým směrem je pak seskupení prokletých básníků v 19. století a mnohé další směry a díla, která byla přínosem světové literatury. Mezi konkrétními autory napříč uměleckými směry i historickými obdobími si můžeme zmínit jména jako Molière, Voltaire, Zola, Victor Hugo, Baudelaire nebo Antoine de Saint-Exupéry. [15]

Významným jazykem vedle francouzštiny je angličtina, ta vzniká v 5. století při vpádu germánských kmenů na území Anglie. V 11. století je staroangličtina ovlivněna Normany, kteří převezmou vládu v Anglii na další tři století. Normanští králové a vysoká šlechta používá výhradně anglonormanštinu, jazyk blízký příbuzný starofrancouzštině. Vláda Normanů přinese do angličtiny mnoho normanských, ale i latinských výrazů. Uvádí se, že dnešní anglická slovní zásoba je tvořena z jedné třetiny slovy francouzského původu. Vztah francouzštiny a angličtiny závisí hlavně na politice a na dlouhodobém mocenském sporu Anglie a Francie. [15]

4.2 Zeměpisný vývoj

Francouzština je dorozumívací řečí pro více jak 128 milionů lidí na celém světě. Hovoří se jí především ve Francii, Belgii, Švýcarsku, Kanadě a v rozvojových zemích v Africe. Zeměpisný rozmach francouzštiny a množství území, kde se francouzsky mluví, velmi úzce souvisí s historickým kontextem, zejména s politikou a mezinárodními vztahy, ve kterých Francie figuruje už od dávné historie. Francouzština nabývá na významu v době rozšiřování Evropské unie, dále je mezinárodním diplomatickým jazykem EU, NATO, OSN a dalších světových organizací. Dnes je však dosti vytlačována angličtinou, a proto její význam upadá i přes snahu francouzské vlády podporovat šíření jazyka v zahraničí. [23]

4.2.1 Frankofonní oblasti

Belgie

Belgie vznikla jako stát v roce 1830, avšak od pozdního středověku je rozdělena na dvě části horizontální jazykovou hranicí. V severní části země se mluví nizozemsky a na jihu, ve valonském území, francouzsky. Na zlomkovém území na východě Belgie se vyskytuje i němčina. Město Brusel představuje francouzsky mluvící město obklopené vlámským územím. Francouzština, kterou se dnes mluví na území Belgie, se sem dostala z regionu z Ile-de-France už ve středověku, kdy se stala velice záhy církevním, administrativním, kulturním a psaným jazykem na celém území. Belgický „akcent“ je lehce identifikovatelný, ale je těžké jej přesně charakterizovat, protože výslovnosti kolísají od jednoho místa v Belgii k druhému. Rozdíl mezi francouzštinou ve Francii a francouzštinou v Belgii není pouze ve výslovnosti, nýbrž se mnohdy jedná o celkově odlišnou slovní zásobu. [23]

Švýcarsko

Politická hranice mezi Švýcarskem a Francií není hranicí lingvistickou. Švýcarská francouzština je na rozdíl od té belgické k nerozpoznání od francouzštiny přímo ve Francii, s tím souvisí i fakt, že je nejvýrazněji ovlivněna sousedními regiony na východě Francie. Francouzština je rodným jazykem asi 20 % švýcarských obyvatel, přičemž dalšími oficiálními jazyky Švýcarska jsou: němčina, italština a rétorománština. Francouzština je ve Švýcarsku natolik oblíbená, že je jako cizí jazyk německy mluvících Švýcarů na vyšší úrovni, než jaká je úroveň němčiny mezi francouzsky mluvícími Švýcary. Nenechme se ovšem zmást, i přes svou podobnost k francouzské francouzštině se ve švýcarské francouzštině najdou její typické rozdílnosti. [23]

Kanada

Francouzština se dostala do Kanady v 17. století a poměry počtu obyvatel francouzského původu v jednotlivých oblastech se liší: velmi slabé zastoupení je v západních provinciích, zatímco v Québecu je francouzská přítomnost ve významné většině. Pokud jde o Kanadu jako celek, je jednou z mála zemí, kde jsou lingvistické statistiky přesné. Počet skutečných frankofonních obyvatel se udává na více než 6 milionů, z nichž více než 5 milionů žije v provincii Québec. [23]

Francouzština v Monaku, Andoře a Lucembursku

Francouzština je jediným úředním jazykem Monaka. Francouzská národnost dosahuje v Monaku asi 47 % populace. V Andoře je jediným oficiálním jazykem katalánština, francouzština je užívána hlavně díky blízkosti Francie. Francouzská národnost je v Andoře zastoupena kolem 7 %. V případě Lucemburska představuje francouzština jeden ze tří oficiálních jazyků. Dalšími dvěma oficiálními jazyky Lucemburského velkovévodství jsou pak lucemburština a němčina. [23]

Afrika

Frankofonní africké země, tedy země francouzsky mluvícího obyvatelstva, zaujímají dobrou polovinu povrchu Afriky, od Mauretánie na západě, až k Čadu na východě a až k Zaire, Rwandě a Burundi na jihu. Pro všechny tyto země, s výjimkou Senegalu, kde se francouzský vliv projevoval už od 17. století, zavedení francouzštiny přichází až v 19. století spolu s obdobím kolonizace. [23]

Francouzské zámořské departementy

Francouzština se samo sebou rozšířila i do zámořských francouzských území, jako je třeba Guyana a francouzské Antily, které se dále skládají z Martiniku a z Guadeloupe s přílehlými ostrůvky, jmenovitě: les Saintes, Marie-Galante, la Désirade a Saint-Barthelémy. Přesto se však najdou v zámoří výjimky, jako je třeba Haiti a na Mauricius, kde se častěji vyskytuje kreolština, která vznikla v 17. století z kontaktů mezi francouzsky mluvícími přistěhovalci a otroky, kteří hovořili různými africkými jazyky. Francouzská kreolština nepředstavuje zjednodušenou nebo špatně vyslovovanou francouzštinu, ale plnoprávné jazyky, které se od francouzštiny zcela liší. Obyvatelé Antil a Guyany jsou tedy obecně vzato bilingvní: mluví kreolsky a francouzsky. [23]

4.2.2 Dialekty

Nejrůznější nářečí a dialekty doprovázely francouzštinu od jejího samotného počátku. V období pozdního starověku lze vyčlenit tři nejvýznamnější: la langue d'oïl, které mělo největší zastoupení na severu země, la langue d'oc, které pocházelo z jihu země a které je v současné době považováno za samostatný románský jazyk, okcitanštinu, a nářečí frankoprovensálská z východní oblasti, které je dnes rovněž samostatným románským jazykem, zvaný franko-provensálsčina. Názvy dialektů vznikly podle způsobů, jakým se v nich vyjadřoval souhlas: la langue d'oïl pro své *hoc illi*, la langue d'oc podle stručného *hoc*. Předlohou pro spisovnou francouzštinu, jak bylo zmíněno v předešlé kapitole, bylo severofrancouzské nářečí z oblasti Ile-de-France. Okcitanština podléhala germánským vlivům méně než dialekty na severu, byla bližší latině. [15]

4.2.3 PRAKTICKÁ ČÁST: porovnání dialektů na konkrétních příkladech

V předcházející kapitole jsme si vyčlenili tři základní nářečí, která z historického hlediska ovlivnila francouzštinu nejvýrazněji, ovšem regionálních akcentů, které se liší v intonaci, barvě hlasu a přízvuku, můžeme ve francouzštině najít až na sedm set. Jejich nejznámějšími příklady jsou *accent provençal*, *accent alsacien*, *accent france-comtois*, *accent gersois* nebo *accent béarnais*. Akcent z Marseille je výrazný svou odlišností od standardní francouzštiny, akcent z Toulouse je zas považován za nejkrásnější a nejzvučnější akcent ve Francii.

Prostřednictvím sociálních sítí jsem oslovila skupinu Francouzů mého věku a požádala je, zda mohu na základě zvukových nahrávek porovnat rozdíly jejich regionálních akcentů. Každý z pěti mluvčích, kteří se mi ozvali, dostal úryvek z knihy *Le petit prince* (Malý princ), jenž mi následně každý z nich přečetl na hlasový záznam. Na všechny mluvčí jsem apelovala, aby se nedrželi striktně standardní francouzštiny, ale aby vyjádřili svůj přízvuk a melodii projevu, kterou běžně mluví na neformální úrovni nebo která je typická pro jejich region. Také jsem je požádala, aby četli v tempu a v rychlosti, která jim je přirozená.

Abych věděla, které akcenty z geografického hlediska porovnávám, každý mluvčí mi sdělil, z které části Francie pochází. Francie se dělí na 18 regionů, ty se dále dělí na 101 departementů, mezi které se řadí regiony metropolitní i zámořské.

Mluvčí, kterého jsem označila číslem 1, pochází z regionu *Occitanie*, konkrétně z departementu *Pyrénées-Orientales*. Na mapě jsem jej vyznačila oranžově, nachází se na jihu země na hranicích se Španělskem a Andorrou. Mluvčí číslo 2 žije na severu Francie, v regionu Pays de Loire, v departementu *Mayenne*, na mapě zeleně označeném. Mluvčí číslo 3 žije přímo v Toulouse na jihozápadě Francie, tedy v departementu *Haute-Garonne* v Occitanii. Jeho departement je zakreslen červenou barvou. Mluvčí číslo 4 je též z Occitanie, tentokrát z východu regionu, na jihovýchodě země, z departementu *Gard*, na mapě žlutou barvou. Poslední mluvčí s číslem 5 pochází ze samého severozápadu Francie, z Bretaňského poloostrova, regionu *Côtes-d'Armor*, na mapě světle modrý.

Obr. 1: Mapa francouzských departementů

Hlasový záznam byl k práci přiložen zvlášť, zde je úryvek, jenž mluvčí četli:

Mais il arriva que le petit prince, ayant longtemps marché à travers les sables, les rocs et les neiges, découvrit enfin une route. Et les routes vont toutes chez les hommes. – Bonjour, dit-il. C'était un jardin fleuri de roses. – Bonjour, dirent les roses. Le petit prince les regarda. Elles ressemblaient toutes à sa fleur. – Qui êtes-vous ? leur demanda-t-il, stupéfait. – Nous sommes des roses, dirent les roses. – Ah ! fit le petit prince... Et il se sentit très malheureux. Sa fleur lui avait raconté qu'elle était seule de son espèce dans l'univers. Et voici qu'il en était cinq mille, toutes semblables, dans un seul jardin ! « Elle serait bien vexée, se dit-il, si elle voyait ça... elle tousserait énormément et ferait semblant de mourir pour échapper au ridicule. Et je serais bien obligé de faire semblant de la soigner, car, sinon, pour m'humilier moi aussi, elle se laisserait vraiment mourir... » [25]

Mluvčí číslo 1 začíná repliku poměrně rázovitě, používá množství pomlk mezi svými promluvami a velmi citelný je důraz jak na posledních slabikách, tak v závislosti na významu sdělení. Její řeč je poměrně melodická a v druhé polovině výpovědi postupně vázanější a plynulejší, konkrétně můžeme poukázat například na svázání slov *tousserait* a *énormément*. Akcent mluvčí číslo 2 se od ostatních liší nejnápadněji. Její řeč je též rázovaná, mluví pomaleji, suverénně zde převažuje intonace klesavá a důraz na poslední slabice částečně zaniká. Pokud už se nějaký důraz objeví, častěji je tomu tak kvůli významu slova (*toutes, très, voici, ah!*). Klesavá melodie stoupá výjimečně, nejčastěji při pozdravu (*bonjour*), dále pak při číslovce (*cinq mille*). Mluvčí číslo 4 mluví ve stejném tempu jako mluvčí číslo 2 a její intonace je obecně klesavá, ovšem již ne tak vyhraněně. Její monolog je plynulejší a vázanější a místa, kde se melodie zvedá nebo kam mluvčí dává důraz, jsou četnější. V kontrastu s vázanou řečí vynikají pauzy, ty mluvčí číslo 2 dělá například za přímou řečí. Mluvčí číslo 5 nepoužívá důraz na poslední slabiku téměř vůbec, zpravidla tento fakt ale kompenzuje bohatou melodií hlasu. Kontrastivně užívá hojné vázání s častými pomlkami, které ale nejsou založeny na významu, jako spíš na aktuální potřebě se nadechnout. To demonstruje například úsek, kdy bez jakékoli pauzy váže otázku, kterou vznáší v přímé řeči Malý princ, s pásmem vypravěče. Úmyslně nechávám na závěr mluvčí číslo 3, ta žije v Toulouse a její nahrávka potvrzuje, že akcent z Toulouse je výrazně melodičtější než jiné akcenty. Intonaci používá nejen častěji než ostatní mluvčí, ale pracuje s ní i v hlubších a vyšších hodnotách, kdy je klesavá a stoupavá melodie mnohem rozdílnější. Důrazy na posledních slabikách jsou dobře rozlišitelné, na druhou stranu se v jejím monologu objevilo méně pomlk.

Obecně se o francouzských akcentech dá říct, že jižní i severní francouzština má otevřenější a delší samohlásky, narozdíl od francouzštiny centrální, ke které má praktická část nemá regionálního mluvčího. Typickým příkladem, na kterém se tento rozdíl demonstruje, je slovo *rose*, jež jsme v ukázce mohli slyšet několikrát. Otevřená samohláska v tomto slově byla pak nápadnější u mluvčích 1 a 4. Často zmiňovaným rozdílem mezi akcenty je rozdíl ve výslovnosti koncovek *-ent* a *-ant*, přičemž se nejvíce shodovala výslovnost koncovky u mluvčích 3 a 5. Naopak nejvíce se od nich lišila výslovnost, kterou měl mluvčí číslo 4. Zajímavým a nejvýrazněji rozpoznatelným rozdílem je pak vázání hned prvních dvou slov textu, přičemž slova *mais* a *il* mluvčí čísel 2 a 4 slova svázaly, narozdíl od zbylých tří mluvčích. Na základě jejich zeměpisného původu by si v otázce akcentu měly být nejvíce podobné výslovnosti mluvčích 1 a 4 a výslovnosti 2 a 5. To ale neplatí stoprocentně, musíme brát v potaz, že jednotlivé mluvčí byly vybrány náhodně a nepředstavují tedy typického průměrného mluvčího, nýbrž porovnáváme pouze vybrané jedince. Praktická část potvrdila, že akcent z Toulouse je skutečně jednoduše rozpoznatelný a v porovnání s ostatními akcenty opravdu intonačně bohatší.

4.2.4 Slang

V současném jazyku se ve slangu nejvíce vyskytují slova související s moderní mluvou, typická hlavně pro mladé lidi ve velkých městech, velmi širokou skupinou ve francouzském slangu také tvoří slang ze školního prostředí. Dalším zdrojem slangu je hudba, zejména rap, či prostě

internetové diskuze. Některá slangová slova mají více významů, přičemž jeden řadíme sice do slangu, druhý už do francouzštiny hovorové či dokonce do francouzštiny spisovné, v závislosti na kontextu. Způsobů obohacování hovorové francouzštiny o slangové výrazy je hned několik. [12]

Slovní zásoba současného francouzského slangu je typická snahou mluvčích zpřístupnit slang jen určité skupině. Slang je na druhou stranu zrcadlem životního stylu mladých Francouzů, což je dobrým důvodem pro seznámení se s ním. Mladí Francouzi ze střední vrstvy společnosti hledají svou identitu, což je jedním z prvků, které slang nese. Jde o identitární funkci, kdy tito lidé hledají svou identitu, a proto slang obsahuje mnoho slov, která identifikují mluvčího a která jsou jazykem této komunity. Zpravidla tato slova vznikají za účelem vhodného pojmenování sebe samého a lidí ve stejné vrstvě. Souvisejícím aspektem je pak různý etnický původ obyvatel izolovaných sídlišť a předměstí. Ve francouzštině se proto setkáváme s mnohými slangovými označeními menšin, které jsou ve Francii v poměrně velkém zastoupení, zatímco u nás jejich příslušníci často ani nežijí. Dochází taky k pejorativním pojmenováním osob na základě barvy pleti. Ve slangu se odráží i sociální situace těchto chudých čtvrtí, její problémy s kořeny v nezaměstnanosti, chudobě, násilí a zvýšené kriminalitě. Slovní zásoba neodmyslitelně odráží zájmy mladé generace i expresivita jejich řeči, bohatá na vulgaritu, nadávky a nekorektní vyjadřování. [12]

Tab. 1: Charakter slovní zásoby

Oblast / souvislost / funkce	Slangový výraz	Český překlad
Etnický původ	beur, rabza, djez	Arab
Hledání identity	téci, tiequar, tchatcher	obyvatel města / sídliště
Finanční problémy	cheri, thuné	bohatý (pejorativně)
Kriminalita	gun, biz, couillav	zbraň, obchod, ošálit
Zájmy mladých	gongezze, meuf, eins	holka

Tvoření slov

Nejčastějším způsobem tvoření nových slangových slov je tzv. verlan, tedy princip spočívající v obměně pořadí slabik nebo hlásek v již existujícím slově. Samotné slovo *verlan* je pak verlanem slova *l'envers*. Z tohoto příkladu je patrné, že verlan pracuje s vyslovenými hláskami, nikoli s grafickou formou, což jinými slovy znamená, že zápis verlanu je z velké míry hlavně fonetický. Nejčastěji se verlan aplikuje u dvouslabičných slov, méně frekventované jsou výrazy o více slabikách, kupříkladu o třech. Čím více slabik, tím složitější je pro nezasvěcenou osobu pochopit, z jakého slova verlan vznikl. Protože se slang stále mění, je běžné, že se příliš oposlouchaný verlan znovu verlanuje. [12]

Řada slangových slov vznikla zkrácením již existujících slov. Lze tak učinit například vypuštěním prvních hlásek ve slově nebo vypuštěním naopak hlásek na konci slova, přičemž první způsob je rozšířenější. Hovorová francouzština také běžně přidává k existujícím výrazům specifické koncovky. Slangové výrazy se nemění pouze jedním směrem, a tak dochází i k větší frekvenci archaických slov, která znovu nabírají na modernosti. V závislosti na přejímání z cizích jazyků (v tomto konkrétním případě z romštiny) a v závislosti na verlanu se u některých sloves stává, že se nečasují. Ani to naplatí stoprocentně, a tak se při procesu pofrancouzšťování přejatá slovesa časují podle slovesa *parler*, navzdory romským koncovkám. [12]

Přejímání z cizích jazyků

Mladí lidé často používají slova přejatá z jiných jazyků. Ta si buď zachovávají svou původní podobu, nebo si je v písemné komunikaci Francouzi upravují podle toho, jak je jsou schopni vyslovit. Největší problémy při zápisu způsobují slova arabská, typický je například hrdelní zvuk arabštiny, který Francouzi přepisují různě. Z toho důvodu existuje množství variant. [12]

Angličtina

Francouzština mladých přejímá samozřejmě velké množství slov z angličtiny. Vedle slov zcela běžných to jsou zejména výrazy související s životem v ghettu, tak jak je mladí Francouzi znají z textů amerického hip-hopu. [12]

Romština

Populárním zdrojem francouzského slangu je romština. Některým slovům většina Čechů nejspíš neporozumí, jiná naopak existují i v obecné češtině, ovšem některá slangová slova jako romská pouze vypadají. Ve skutečnosti jsou to francouzská slova, kterým byla dána zdánlivě romská podoba. Například slovo *pourave* vzniklo přidáním romské koncovky *-ave* k přídavnému jménu *pourri*. [12]

Arabština

Vysoký počet přistěhovalců z Afriky má za následek, že se slang mladých Francouzů obohacuje také o slova z jazyků, které jsou pro nás naprosto exotické. Mnoho nových slov tak bylo převzato z dialektů arabštiny a berberských jazyků, menší množství pak z jazyků subsaharské Afriky. [1]

Slang obohatily i výrazy z kreolštiny, kterou hovoří Francouzi z Antil či ostrovů v Indickém oceánu. Další početně méně významnou skupinou jsou jazyky asijské, například vietnamština a hindština. Klasický slang přejímal slova často i z němčiny, a tak jsou mnohá původně německá slova dodnes populární. [12]

Tab. 2: Příklady slangových výrazů

Slangový výraz	Vznik a původ slova	Spisovný ekvivalent	Český překlad
céfran	verlanizování	français	Francouz
meuf	verlanizování	femme	žena
tugais	zkracování	portugais	Portugalec
blème	zkracování	problème	problém
cheap	přejímání (z angličtiny)	bon marché	levný
pourave	přejímání (z romštiny)	pourri	zkažený
hass	přejímání (z arabštiny)	lâche	zbabělec

5 VÝZNAM FRANCOUŽŠTINY

5.1 Politika

Francouzská kultura, filozofie a francouzské dějiny silně ovlivnily celou Evropu, na čemž se velkým dílem podílela politická situace. Spolu se Spojeným královstvím je v současnosti Francie jednou ze dvou doposud existujících koloniálních velmocí. V 19. století byla francouzská koloniální říše druhou největší a nejrozsáhlejší na světě. Dodnes si udržuje úzké vazby s jinými frankofonními zeměmi a oblastmi světa, kam politické vztahy francouzštinu zanesly. Hlavní město Paříž je nejen obchodním a kulturním centrem Francie, ale již v minulosti šlo o hlavní světové centrum umění a myšlení. Díky tomu zde dnes sídlí řada mezinárodních organizací jako je OECD, UNESCO, Interpol a mnohé další. [5, 8]

Francie je také jednou ze zakládajících zemí Evropské Unie. Ta sídlí předně v Bruselu, její instituce mají pak své pobočky v Lucemburku a ve Štrasburku, přičemž na všech těchto místech je francouzština jedním z úředních jazyků. Nejpoužívanějšími jazyky na půdě EU jsou vedle francouzštiny angličtina a němčina. Němčina je úředním jazykem v pěti členských státech EU a to zní dělá nejčastější mateřský jazyk v Evropské unii. Její postavení navíc podtrhuje jazyková politika, v jejímž rámci je němčina hojně vyučovaná na školách jako další cizí jazyk. Po brexitu jsou v EU pouze dva státy, které mají angličtinu jako oficiální úřední jazyk, její význam ale na ústupu není, poněvadž je stále nejčastějším druhým jazykem mezi obyvateli EU, navíc je globálním komunikačním prostředkem mezi osobami, jejichž rodným jazykem není, a to jak v EU, tak ve světě. [5, 8]

Francie a Anglie jsou rivaly od pradávna, a to zejména na politickém a potažmo válečném poli. Jejich vzájemné vztahy ovlivnily mnohé události, například vpád Normanů do Anglie v 11. století, který započal vzájemnou rivalitu. Významnými historickými mezníky byla dále bretonska válka, stoletá válka, první světová válka a druhá světová válka. Rivalita se prohloubila v 19. století, kdy se Francie a Anglie staly konkurenčními koloniálními velmocemi. Zámořské plavby a kolonizace jsou jedním z nejvýznamnějších aspektů, který ovlivnil rozvoj obou jazyků. [5, 15]

Vztahy Francie a Čech byly napříč stoletími barvitě a propletené. Platí, že styky ve středověku byly mnohem bohatší, než jak tomu je od konce 19. století. Za vrcholné období politických vztahů je považována lucemburská vláda ve 14. století. V tomto období například padl český král Jan Lucemburský po boku Francouzů v bitvě právě proti Angličanům, k Francii měl kladný vztah i jeho syn, nejvýznamnější český panovník, Karel IV., který ve Francii vyrostl. [5]

Politický význam francouzštiny byl na svém vrcholu zejména v raném středověku. Vedle zámořských plaveb a kolonizace se na něm podílely různé formy umění. Pro svou libozvučnost byla oblíbená napříč evropskými šlechtami, a to dokonce až ve vzdáleném a uzavřeném Rusku, zejména v 18. století, kdy její obliba stoupla natolik, že ji používala ruská šlechta i mezi sebou. [8]

5.2 Kultura

Přestože Česká republika a Francie nemají dnes společné hranice, v průběhu staletí mezi oběma zeměmi vznikaly vztahy dynastické, politické i kulturní, které spolu navzájem souvisí. Ve středověku byla sousední zemí Francie Svatá říše římská, jejíž součástí byly i Čechy, a dodnes jsou stopy po tomto česko-francouzském vztahu viditelné v obou zemích. [2]

Geograficky i historicky je České republice nejbližší Alsasko, jehož metropolí je Štrasburk, město na pomezí dnešní Francie a Německa. Čechy se Štrasburkem historicky i kulturně spojuje historická osobnost Michal z Freiburgu, stavitel z Čech, naopak osobností z Alsaska, která působila v Čechách, byl například dvorní malíř Karla IV., Mikuláš Wurmster. V raném novověku osudy Francie a Čech proplekla svatební politika Marie Terezie provdáním do Alsaska její dcery Marie Antoinetty. V tomtéž historickém období v Alsasku působí český hudební skladatel František Xaver Richer. [2]

Burgundsko ovlivnilo Čechy hlavně v oblasti vzdělání. Na burgundské univerzitě studoval v letech 1906 – 1908 Edvard Beneš, o několik let později pak vzniká kulturní dohoda mezi Francií a Československem, na jejímž základě jezdí od roku 1920 do Francie studovat mladí Češi, mezi kterými najdeme mnohé významné české osobnosti, jmenovitě: Jiří Voskovec a Václav Černý. České umělecké stopy nalezneme i v *Champagne*, kde se český malíř Josef Šíma v 60. letech minulého století podílel na úpravách v kostele sv. Jakuba. [2]

Přímo úměrně vztahům s Francií je množství českých umělců působících ve Francii a naopak. Těmi nejvýraznějšími českými umělci jsou bezpochyby Alfons Mucha a Toyen. Alfons Mucha zanechal kus svého umění přímo v Paříži, kde vyzdobil kavárnu na náměstí *Châtelet*. Toyen je s Paříží spojovaná mnohem silnějším poutem, poněvadž zde strávila většinu svého života. Dodnes patří mezi nejvýznamnější tvůrčí osobnosti umělecké avantgardy první poloviny 20. století. [2]

Francie kulturně ovlivňovala nejen Čechy, ale i celou Evropu a potažmo celý svět. Mnoho architektonických stylů západní civilizace vzniklo ve Francii a většina výtvarných stylů novověku se též zrodila v pařížské umělecké komunitě. [2]

5.3 Věda

Mezi nejvýznamnější francouzské vědce napříč obory i historickými obdobími patří: André-Marie Ampère, René Descartes, Blaise Pascal a další. Ve Francii pak také působila a je s ní spojována Polka Marie Curie-Sklodovská. Ampère se zasloužil v oblasti matematiky a fyziky, René Descartes byl klíčovou osobností vědecké revoluce, Pascal nám dal jednotku tlaku a Marie Curie-Sklodovská získala dvakrát Nobelovou cenu za výzkum v oborech fyziky a chemie. [4, 5]

Francouzština obohatila mnoho vědeckých oborů o své pojmy, byť se za jazyk vědců obecně považuje latina. Zásadní vliv v názvosloví v chemii získala francouzština v 18. století, kdy vyšla kniha *Methoda de nomenclature chimique* (Metoda chemického názvosloví) Francouze Lavoisiera, který ji uvedl na oficiální schůzi Akademie 18. dubna téhož roku. Díky tomuto významnému dílu známé v chemii pojmenování jako *phène*, *gallium* či *francium*. [4, 5]

6 ZÁVĚR

V úvodu práce jsem se zabývala jazykem jak ve smyslu řeči, tak činnosti, jeho vznikem, vývojem a významem. Blíže jsem rozebrala funkce jazyka, způsob, jakým člověk řeč skládá a jakým způsobem chápe její význam. V mé práci je také zmíněno, jaké postavení má jazyk v našem mozku a jakým způsobem souvisí s vývojem lidské civilizace. Dále jsem klasifikovala jazykové rodiny a popsala vztahy mezi jednotlivými jazyky.

V další části jsem obecně charakterizovala francouzštinu a češtinu, načež jsem vysvětlila teoretické pojmy a v jednotlivých jazykovědných disciplínách porovnávala nejen francouzštinu a češtinu, ale v téže souvislosti namátkově vybrala další jazyky a popsala, v čem se porovnávané jazyky shodují a v čem liší. Na základě lingvistických disciplín jsem se pokusila objektivně vysvětlit, v čem spočívá složitost francouzštiny pro mluvčí, pro které je francouzština cizí jazyk. Následující kapitola se zaměřovala na historický a zeměpisný vývoj a jejich vzájemnou závislost. Práce zde popsala vznik prvních nářečí a jejich vliv na spisovnou francouzštinu. Dále porovnávala rozdíly dnešní francouzštiny přímo ve Francii a francouzštiny ve frankofonních oblastech, nebo okolnosti, za jakých byla slovní zásoba francouzštiny obohacena.

Na základě obsahu práce bylo zjištěno, že obtížnost francouzštiny spočívá zejména v rozdílech jejího zápisu a její výslovnosti. Pro mluvčí, jejichž rodným jazykem není francouzština, pak může být náročný fonetický systém, zahrnující například takzvané nosové hlásky, který vyžaduje precizní výslovnost. Francouzština je náročná i na porozumění v souvislosti různých akcentů, které nám demonstrovala praktická část.

Rozvoj jazyka největším dílem určuje politická situace. V dobách, kdy evropské jazyky vznikaly, určovaly jejich rozšíření politické vztahy, nebylo totiž výjimkou, že o jazyku na určitém území rozhodoval jeho panovník. Francouzština si v raném novověku získala prestižní postavení, díky kterému byla v oblibě mnoha evropských šlechticů a díky kterému byla v určitých historických etapách mezinárodním dorozumívacím jazykem. Politická situace zásadně ovlivňovala kulturu i umění, ať už ve spojitosti s cenzurou nebo přímými reakcemi umělců na ni. V současnosti sídlí v mnoha frankofonních metropolích množství světových institutů, díky čemuž je francouzština i dnes mezinárodním diplomatickým jazykem EU, NATO, OSN a dalších světových organizací, ačkoli se oním globálním dorozumívacím jazykem stala angličtina, zejména díky jejímu použití v oblasti počítačů a její hojně výuce na školách po celém světě. Dalším neodmyslitelným faktorem je jazyková politika ve vzdělávání, přičemž se angličtina stala v Evropské unii nejrozšířenějším jazykem vyučovaných na školách, byť členských států s angličtinou ve funkci úředního jazyka je znatelně nižší počet, než států s francouzštinou coby úředním jazykem.

Zajímavým směrem, který by se práce mohla dále ubírat, by mohla být otázka, jak náročné a v čem nejnáročnější jsou jazykové systémy cizích jazyků pro rodilé Francouze, nebo jaké jsou předpoklady pro budoucí vývoj francouzštiny v politické a diplomatické sféře.

7 POUŽITÁ LITERATURA

Literární zdroje

- [1] ČERMÁK, František. Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky. Vyd. 3., dopl. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0154-0
- [2] FUČÍK, Ivan. Francie s ozvěnou domova: putování po stopách českých osobností. V Praze: Česká televize, 2010. Edice České televize. ISBN 978-80-00-02629-9
- [3] HENDRICH, Josef, Jaromír TLÁSKAL a Otomar RADINA. Francouzská mluvnice. Praha: SPN, 1991. Jazykové učebnice pro veřejnost. ISBN 80-04-14022-x
- [4] HONZÁK, František, Marek PEČENKA a Jitka VLČKOVÁ. Evropa v proměnách staletí. Praha: Libri, 1995. ISBN 80-85983-00-1
- [5] HORSKÁ, Pavla. Sladká Francie. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 80-7106-137-9
- [6] JANEŠOVÁ, Jarmila. Praktický kurs francouzské výslovnosti. Praha: Leda, 1995. ISBN 80-85927-05-5
- [7] KLÉGR, Aleš a Petr ZIMA. Světem jazyků. Praha: Albatros, 1989. Oko (Albatros)
- [8] KLINKA, Tomáš. Francouzština: otázky & odpovědi : nejen k maturitě. Dubicko: INFOA, 2008. Zrcadlový text. ISBN 978-80-7240-609-8.
- [9] LOLLOK, Marek. Stylistika mluvené a psané češtiny. Bohemistyka. Poznaň: Instytut Filologii Słowiańskiej, 2019, roč. 2019, č. 4, s. 561-566. ISSN 1642-9893. doi:10.14746/bo.2019.4.9.
- [10] MILIČKOVÁ, Ladislava. Nejčastější chyby ve francouzštině: chyby, které dělají Češi, když mluví francouzsky. Brno: MC, 1999.
- [11] PALEK, Bohumil. Základy obecné jazykovědy: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických fakult studijních oborů 73-11-8 Český nebo slovenský jazyk a literatura (v kombinaci s jiným jazykem) a 73-20-8 Filologie (v kombinaci dvou jazyků). Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). ISBN 80-04-22937-9
- [12] Pas de bleme!: slovník slangu a hovorové francouzštiny. 2. vyd. V Brně: Lingea, 2012. ISBN 978-80-87471-61-6.
- [13] RADINA, Otomar. Zrádná slova ve francouzštině. 4. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. Odborná literatura pro učitele
- [14] SEIBT, Ferdinand. Lesk a bída středověku. Praha: Mladá fronta, 2000. ISBN 80-204-0783-9

[15] ŠRÁMEK, Jiří. Dějiny francouzské literatury v kostce. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-240-7

[16] TAIŠLOVÁ, Jitka. On y va! 2: francouzština pro střední školy. Třetí, opravené vydání. Voznice: LEDA, 2006. ISBN 80-7335-026-2.

[17] Žijeme spolu, nebo vedle sebe?: konference o literatuře a kultuře národnostních menšin v České republice, Praha 14. a 15. května 1998 : [sborník příspěvků. Praha: Obec spisovatelů, 1998

[25] SAINT-EXUPÉRY, Antoine de. Le Petit prince: Malý princ. Přeložil Richard PODANÝ. V Praze: Albatros, 2015. ISBN 978-80-00-03932-9

Internetové zdroje

[18] DUFKOVÁ, Vendula. \textit{Kontrastivní srovnání fonetického systému českého a francouzského jazyka} [online]. Brno, 2012 [cit. 2022-10-07]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/wle2hs/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.

[19] KOPECKÝ, Kamil. Indoevropské jazyky. In: Youtube [online]. 2021, 12. 11. 2021 [cit. 2022-11-01]. Dostupné z: <https://youtu.be/nTKu69KHmYQ>

[20] TINKOVÁ, Veronika. Jazyková specifika výuky českého jazyka bilingvních dětí mladšího školního věku v česko-francouzském prostředí [online]. Brno, 2021 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/rklni/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Hana SVOBODOVÁ.

[21] Typologická klasifikace jazyků. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 7. 6. 2022 [cit. 2022-11-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Typologick%C3%A1_klasifikace_jazyk%C5%AF

[22] WAGENKNECHTOVÁ, Petra. Pravidla: Jak v češtině tvoříme slova. Pravopisne.cz [online]. Univerzita Hradec Králové, 2011-2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.pravopisne.cz/2012/11/pravidla-jak-v-cestine-tvorime-slova/>

[23] ZÁVIŠKOVÁ, Lucie. \textit{Konfrontativní popis francouzštiny a španělštiny} [online]. Brno, 2009 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/6h3dg2/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.

[24] Zdvořilost v různých jazycích. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zdvo%C5%99ilost_v_r%C5%AFzn%C3%BDch_jazyc%C3%ADch

8 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obr. 1: Mapa francouzských departmentů

Departments Of France Map. In: Imgb.in.com [online]. 2017, 14. 12. 2017. [cit. 2022-12-14]. Dostupné z: <https://imgbin.com/png/2gYztJa6/brittany-departments-of-france-map-avranches-regions-of-france-png>

Tab. 1: Charakter slovní zásoby

Tab. 2: Příklady slangových výrazů